804 種族屠殺的教訓

種族屠殺的教訓 Tsíng-tsók tôo-sat ê kàuhùn

近代歷史上發生過一場閣一場的種 族屠殺,

Kīn-tāi lik-sú-siōng huatsing-kuè tsit tiûnn koh tsit tiûnn ê tsíng-tsok tôo-sat,

這使咱有一个閣一个的紀念日, tse sú lán ū tsit ê koh tsit ê ê kì-liām-jit,

頂個月4月拄好特別濟。 tíng kò guéh 4 guéh tú-hó tik-piát tsē.

仝時陣, Kāng sî-tsūn,

佇世界的幾若位, tī sè-kài ê kuí-nā uī,

屠殺猶是當咧進行。 tôo-sat iáu sī tng-teh tsìn-hîng.

人類敢真正有學著教訓? Jîn-luī kám tsin-tsiànn ū bh-tibh kàu-hùn?

是按怎會予這種代誌繼續來發生? Sī-án-tsuánn ē hōo tsit tsióng tāi-tsì kè-siok lâi huat-sing? 這是美國資深記者 Christian Caryl 所寫, Tse sī Bí-kok tsu-tshim kì-tsiá Christian Caryl sóo siá,

頂禮拜刊庁《外交政策》雜誌網站的一篇文章內底問的問題。 tíng lé-pài khan tī "Guākau tsìng-tshik" tsap-tsì bāng-tsām ê tsit phinn bûn-tsiong lāi-té mīg ê būn-tê.

Syria 四年的戰爭已經死超過 20 萬 人,

Syria sì nî ê tsiàn-tsing í-king sí tshiau-kuè 20 bān lâng,

將近 1000 萬人逃難。 tsiong-kīn 1000 bān lâng tô-lān.

- 一爿有總統 Bashar al-Assad, Tsit pîng ū tsóng-thóng Bashar al-Assad,
- 一爿有過激派的 Islam 國, tsit pîng ū kuè-kik-phài ê Islam kok,

攏咧屠殺宗教上的異己。 lóng teh tôo-sat tsongkàu-siōng ê ī-kí. Congo 民主共和國、中非共和國、南 Sudan 嘛才經歷過大規模的暴行, Congo bîn-tsú kiōng-hôkok, Tiong-hui kiōng-hôkok, Lâm Sudan mā tsiah king-lik-kuè tuā kui-bôo ê pō-hîng,

目前衝突的根本原因也猶未解決。 bok-tsiân tshiong-tut ê kin-pún guân-in iā iáu-buē kái-kuat.

Sudan 政府也繼續佇 Darfur 等所在殘害少數族群。

Sudan tsìng-hú iā kè-siok tī Darfur tíng sóo-tsāi tsân-hāi tsió-sòo tsokkûn.

Myanmar 政府迫害信 Islam 教的 Rohingya 人, Myanmar tsìng-hú pik-hāi sìn Islam kàu ê Rohingya lâng,

有西方觀察者甚至認為已經出現種族屠殺的早期影跡。

ū se-hong kuan-tshat-tsiá sīm-tsì jīn-uî í-king tshut-hiān tsíng-tsok tôosat ê tsá-kî iánn-tsiah. Caryl引用學者 Paul Stares 的 講法。

Caryl ín-iōng hak-tsiá Paul Stares ê kóng-huat,

現在, hiān-tsāi,

媒體的全球化, muî-thé ê tsuân-kiû-huà,

加上行動資訊科技的普遍, ka-siōng hîng-tōng tsu-sìn kho-ki ê phóo-phiàn,

大規模的暴行愈來愈歹掩崁, tuā-kui-bôo ê pō-hîng jú lâi jú pháinn am-khàm,

真緊就傳遍世界。 tsin kín tō thuân-phiàn sè-kài.

按算欲使用暴力的統治者, Àn-sng beh sú-iōng pō-lik ê thóng-tī-tsiá,

也因此著較考慮後果。 iā in-tshú tioh khah khólī hiō-kó. 另外, Līng-guā,

自 1994年的 Rwanda 種族屠殺了後, lok-kuan. tsū 1994 nî ê Rwanda tsíng-tsok tôo-sat liáuāu, sudan 總統

國際上已經建立一寡機制, kok-tsè-siōng í-king kiànlip tsit-kuá ki-tsè,

來介入阻止抑是制裁暴行, lâi kài-jip tsóo-tsí iáhsī tsè-tshâi pō-hîng,

比如國際刑事法院。 pí-jû kok-tsè hîng-sū huat-īnn.

美國也佇 2012 年建立跨部門的委員 會,

Bí-kok iā tī 2012 nî kiànlip khuà pōo-mng ê uí-uân huē,

共防止暴行當做重要的外交政策目 標。

kā hông-tsí pō-hîng tòngtsò tiōng-iàu ê guā-kau tsìng-tshik bok-piau.

Stares 只是舉出相對的進步, Stares tsí-sī kí-tshut siong-tuì ê tsìn-pōo,

伊承認猶閣有真長的路愛行。 i sîng-jīn iáu-koh ū tsin tîng ê lōo ài kiânn. 但是 Caryl 更加不樂觀。 Tān-sī Caryl kìng-ka put lok-kuan.

國際刑事法院佇 2009 年起訴 Sudan 總統 Omar al-Bashir, Kok-tsè hîng-sū huat-īnn tī 2009 nî khí-sòo Sudan tsóng-thóng Omar al-Bashir,

毋過伊嘛是抛抛走。 m̄-koh i mā sī pha-phatsáu.

舊年底, Kū-nî-té,

檢察官煞宣布暫停調查, kiám-tshat-kuann suah suan-pòo tsiām-thîng tiâutsa,

批評聯合國安理會無作為, phue-phîng liân-hap-kok an-lí huē bô tsok-uî,

無法度掠 Bashir 歸案。 bô-huat-tōo liah Bashir kui-àn. 總講, Tsóng-kóng,

Caryl 認為, Caryl jīn-uî,

雖然咱這馬對種族屠殺了解有較深矣,

sui-jiân lán tsit-má tuì tsíng-tsok tôo-sat liáukái ū khah tshim --ah,

毋過現實是:

m-koh hiān-sit sī:

有能力去介入阻止的國家, ū lîng-lik khì kài-jip tsóo-tsí ê kok-ka,

若是認為按呢做會害著家己的利益, nā-sī jīn-uî án-ne tsò ē hāi-tioh ka-kī ê lī-ik,

就無想欲插矣。 tō bô siūnn-beh tshap --ah. 強權互相敵對,

Kiông-khuân hōo-siong tiktuì,

無法度一致行動, bô-huat-tōo it-tì hîngtōng,

在 40 年前的 Cambodia 如此, tsāi 40 nî tsîng ê Cambodia jû-tshú,

在這時的 Syria 也是仝款。 tsāi tsit sî ê Syria iā sī kāng-khuán.

這个大問題無解決, Tsit ê tuā būn-tê bô káikuat,

講欲予悲劇「永遠不再」, kóng beh hōo pi-kiok "ínguán put-tsài",

就只是口號。 tō tsí-sī kháu-hō.